

BG

BG

BG

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 17.3.2010
COM(2010)101 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ ОТ КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА И ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ
ПАРЛАМЕНТ**

**Придружаващи мерки за сектора на бананите: подпомагане за устойчиво
приспособяване на основните доставчици на банани от държавите от АКТБ към
новите търговски реалности**

Секторът на бананите¹ е от първостепенно значение за поминъка на милиони хора и важен източник на постъпления от износ за много развиващи се държави.² За някои държави от АКТБ производството на банани за износ за Европейския съюз (ЕС) представлява важна икономическа дейност, която умножава положителните ефекти за останалата част от икономиката.

Износителите на банани от държавите от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн (АКТБ) винаги са имали по традиция преференциален достъп до пазара на ЕС. Преференциите, с които се ползват държавите от АКТБ, бяха оспорени от други членове на Световната търговска организация (СТО) и апелативният орган на СТО нееднократно е постановявал решения срещу Общата организация на пазара (ООП) на Европейския съюз. Последното решение е от декември 2008 г., когато апелативният орган постанови, че ЕС е задължен да консолидира своята тарифна ставка за бананите.

През декември 2009 г. ЕС започна преговори за споразумение за бананите с износителите на банани от държавите от Латинска Америка, като определи график за намаляване на ставката за банани по схемата за най-облагодетелствена нация (НОН). Ставката за НОН ще бъде намалено от настоящата ставка от 176 EUR/t на 114 EUR/t в рамките на период от седем до девет години.

Износителите на банани от държавите от АКТБ ще продължат да се ползват със безмитен и безквотен достъп до пазара на ЕС. Поради променящия се търговски режим обаче, а именно либерализацията на схемата за НОН в рамките на СТО, намаляването на преференциалния марж за износителите на банани от държавите на АКТБ ще се извърши по-бързо от първоначално очакваното. Това представлява предизвикателство, което изисква предприемането на подходящи мерки.

Европейската комисия е ангажирана с подпомагането на държавите от АКТБ за приспособяване към ефектите от промените в схемата за внос на ЕС. Включването на всички развиващи се държави в многостранната търговска система и в световната икономика представлява ключова цел на ЕС по отношение на развитието. Затова Европейската комисия предлага да подпомогне държавите от АКТБ, които са основни износители на банани за справяне с предизвикателствата, пред които тези държави ще бъдат изправени, чрез изготвяне на придружаващи мерки за сектора на бананите (ПМБ). Бе предложено мерките да се прилагат за максимален период от четири години (2010—2013 г.), като бюджетът за тях възлиза на 190 млн. EUR. Комисията ще разгледа заедно с бюджетния орган възможността тази сума да бъде увеличена с още 10 млн. EUR, ако съответните бюджетни кредити станат налични при годишните бюджетни процедури.

¹ В настоящото съобщение т. нар. „сектор на бананите“ се отнася до бананите, които са предмет на международната търговия с референтен код по СТО CN 08030019. Различните видове банани, включително хлебните банани представляват основна стока, която допринася значително за сигурността на прехраната на домакинствата. Десертният сорт банани, който се консумира най-вече на европейския пазар, а именно сортът „Cavendish“, е най-търгуваният плод в света.

² През 2004 г. Съобщението „Селскостопански продуктов вериги, зависимост и бедност — предложение за план за действие на ЕС“ (COM(2004)89 от февруари 2004 г.) постави основите за подновяване на ангажимента на ЕС в областта на селскостопанските продукти в развиващите се държави и за стратегическите насоки за сътрудничество.

1. ИСТОРИЯ НА ДОСИЕТО

1.1. Търговски режим на ЕС

Износителите на банани от държавите от АКТБ се ползват традиционно с преференциален достъп до пазара на ЕС. За периода от създаването на Общата организация на пазара за бананите през 1993 г. насам тази ситуация бе оспорена от други държави в рамките на Общото споразумение за митата и търговията (ГАТТ) и посредством механизма на СТО за уреждане на спорове.

След няколко сериозни спора в рамките на СТО и последващи реформи на неговия търговски режим за бананите, на 1 януари 2006 г. ЕО въведе режим, включващ само тарифни мерки с мито от 176 EUR/t, както и безмитна тарифна квота от 775 000 t за банани с произход от държавите от АКТБ. Тази ситуация обаче не се оказа задоволителна за държавите по схемата на НОН и апелативният орган на СТО осъди ООП на ЕО последно през декември 2008 г.

Така международните търговски преговори и значителните спорове в рамките на СТО доведоха до необходимостта ЕС да консолидира ставката по схемата за НОН под настоящите 176 EUR/t за внесени банани. През декември 2009 г. след дълги и сложни преговори ЕС започна преговори за споразумение за бананите с износителите на банани от държавите от Латинска Америка, като определи график за намаляване на ставката на ЕС за банани по схемата за най-облагодетелствена нация (НОН).

Това споразумение урежда всички настоящи спорове в рамките на СТО и постановява, че ставката по схемата за НОН ще намалее от настоящите 176 EUR/t на 114 EUR/t в рамките на период от седем до девет години. Държавите от АКТБ ще продължат да се ползват от безмитен и безквотен достъп до пазара на ЕС, предоставян като част от Споразумението за икономическо партньорство (СИП) между райони от държавите от АКТБ и ЕС от януари 2008 г. насам.

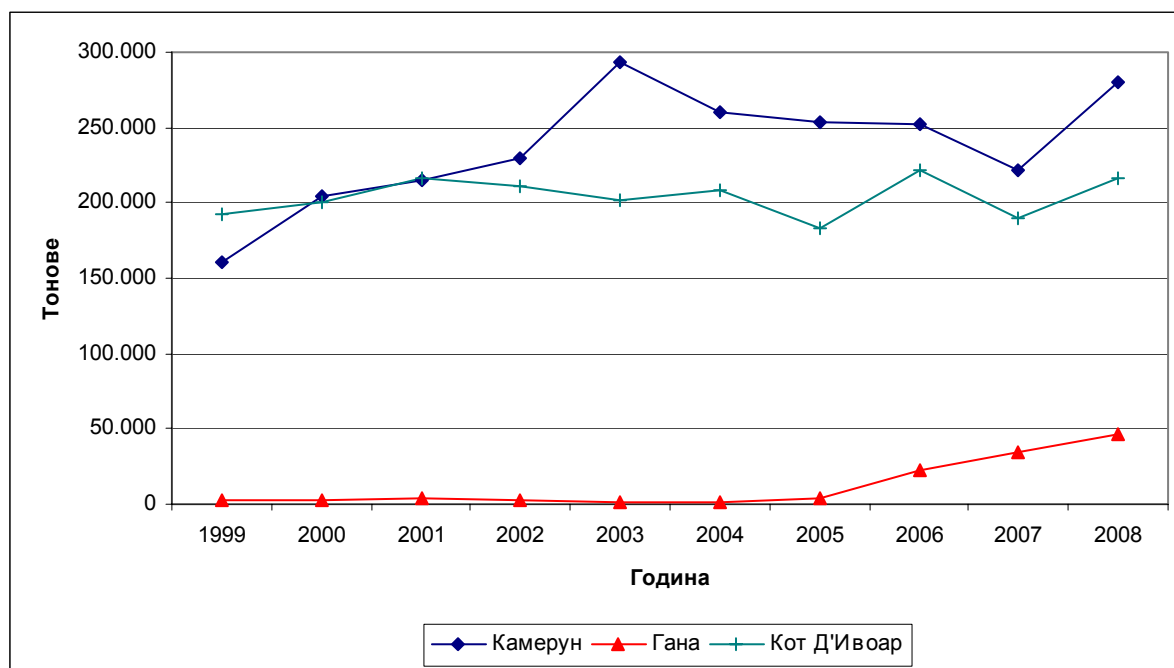
Промяната в митническия режим на ЕС означава намаляване на преференциалния марж за държавите от АКТБ. С цел да подпомогне държавите от АКТБ, изнасящи банани в процеса на приспособяване, Европейската комисия предлага да се изготвят придружаващи мерки за всяка държава от АКТБ, която е основен износител на банани. Мерките ще се основават на процесите за приспособяване, започнали в рамките на специалната система за подпомагане (ССП) и специалната рамка за подпомагане (СРП) за традиционните доставчици на банани от държавите от АКТБ (вж. раздел 1.3 по-долу).

1.2. Търговия между държавите от АКТБ и ЕС в сектора на бананите

В рамките на десетилетието след 1999 г. десет от държавите от АКТБ се развиха като износители на банани, като всеки от тях доставя средно повече от 10 000 t банани годишно за ЕС (приложение 1). В Африка тези държави са: Камерун, Кот д'Ивоар и Гана. В Карибите тези държави са: Белиз, Доминика, Доминиканската република, Ямайка, Сейнт Лусия, Сейнт Винсът и Гренадини и Суринам. В графики 1 и 2 се посочват данни за вноса в ЕО от тези държави в периода между 1999 и 2008 г.

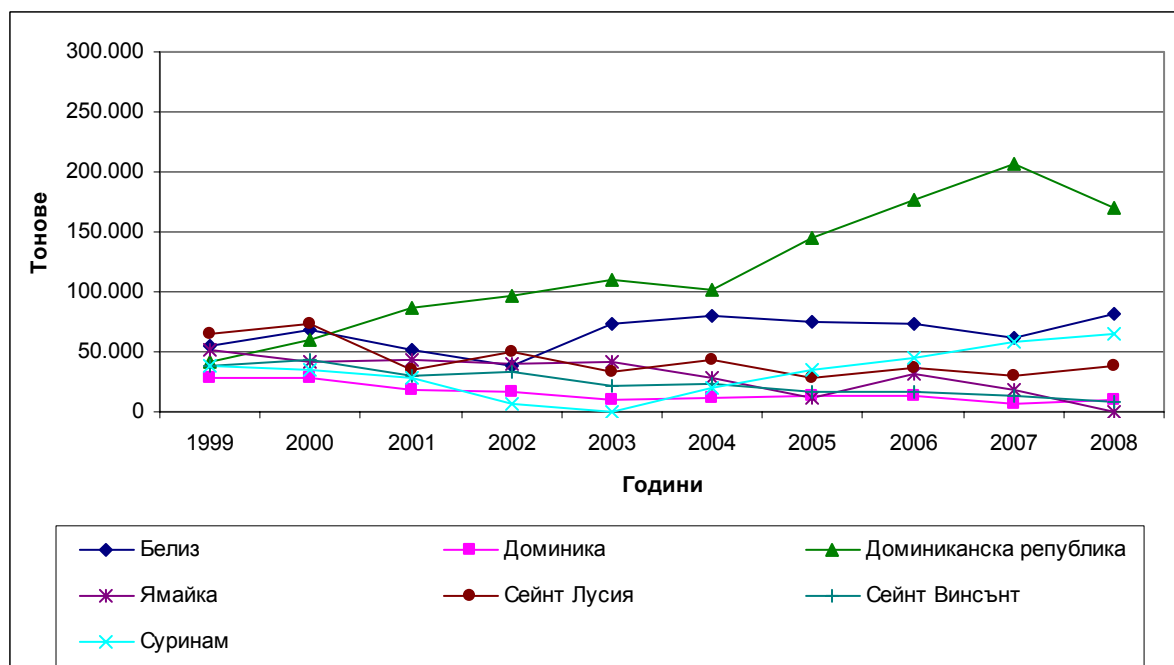
В определени периоди през последните десет години двадесет други държави от АКТЬ доставяха банани за ЕС. Количествата обаче не бяха значителни като средно на година всяка от тези държави внася по 40 t.

Графика 1: Внос в ЕС от основните доставчици на банани от Африка, 1999—2008 г.

Източник : Comext, Евростат, 2009 г.

Графика 2: Внос в ЕС от основните доставчици на банани от Карибите, 1999—2008 г.

Източник : Comext, Евростат, 2009 г.

1.3. Предишни програми за подпомагане

Предишни фондове за подпомагане от страна на ЕС на секторите на бананите с произход от АКТБ:

- Специална система за подпомагане (ССП)³ от 1994 до 1999 г. и
- Специалната рамка за подпомагане (СРП)⁴ от 1999 до 2008 г.

И двете програми подпомагаха приспособяването на държавите от АКТБ, които са традиционни износители на банани⁵ към промените в схемата на пазара за банани на ЕС и към възможните промени в митническите тарифи. Най-вече тези програми подпомогнаха държавите получатели:

- да произвеждат банани при по-конкурентни условия; и/или
- да диверсифицират своите икономики към други сектори, с цел намаляване на зависимостта си от бананите.

Като цяло резултатите бяха положителни, въпреки че някои трудности продължават да съществуват, по-специално в държави, в които диверсификацията беше приоритет⁶. Четири държави — Кабо Верде, Гренада, Мадагаскар и Сомалия постепенно намалиха и в крайна сметка спряха износа си за ЕС. Две държави от АКТБ, които не са традиционни доставчици на банани — Доминиканската република и Гана — се възползваха от своя преференциален достъп до пазара на ЕС, за да станат държави износители на банани през последните години и поради това не се възползваха от ССП или от СРП.

2. НОВИТЕ ПРИДРУЖАВАЩИ МЕРКИ ЗА СЕКТОРА НА БАНАНИТЕ

2.1. Цели, получатели и области на намеса

Посредством придружаващите мерки за сектора на бананите (ПМБ) Европейската комисия предлага да подпомогне приспособяването към новите ставки по схемата за НОН на десетте държави от АКТБ, които са доставили средно повече от 10 000 t банани на ЕС през последните десет години: Белиз, Камерун, Кабо Верде, Код д'Ивоар, Доминика, Доминиканска република, Гана, Ямайка, Сейнт Лусия, Сейнт Винсът и Гренадини и Суринам.

ПМБ ще спомогнат за постигането на целите на сътрудничеството на ЕС с държавите от АКТБ: намаляване на бедността, поощряване на устойчив растеж и гарантиране на безпроблемното включване на държавите в световната икономика. Тези мерки ще подпомогнат процеса на приспособяване на държавите от АКТБ, които за износители

³ Регламент (ЕО) № 2686/94 на Съвета от 31 октомври 1994 г.

⁴ Регламент (ЕО) № 856/1999 на Съвета от 22 април 1999 г. и Регламент (ЕО) № 1609/1999 на Комисията.

⁵ Белиз, Камерун, Кабо Верде, Код д'Ивоар, Доминика, Гренада, Ямайка, Мадагаскар, Сейнт Лусия, Сейнт Винсът и Гренадини, Сомалия и Суринам.

⁶ Вж. „Двугодишен доклад за специалната рамка за подпомагане на традиционните доставчици на банани от страните от АКТБ“; COM(2010)xxxxx).

на банани, като се вземат предвид политиките на самите държави и техните стратегии за приспособяване. Те ще се съсредоточат главно върху постигането на следните три цели:

- (a) *Увеличаване на конкурентоспособността на сектора.* Подпомагане на износителите на банани да станат по-конкурентоспособни в държави, в които производителите разполагат с добри възможности да се приспособят към промените в международната търговия в дългосрочен план.
- (b) *Насърчаване на икономическа диверсификация.* Подпомагане на области, които в момента зависят от износа на банани, да генерират на приходи по други начини с цел намаляване на тяхната уязвимост, независимо от това дали новите постъпления допълват или заместват тези от износа на банани.
- (c) *Справяне с по-широкото въздействие на приспособяването върху трудовата заетост, образованието и здравеопазването, ползването на земята и околната среда.* Намаляването на ставките вероятно ще има социални, екологични и икономически последици в държавите от АКТЕ, по-специално ако производството на банани намалее. Стратегиите за приспособяване могат да допринесат за справянето с последиците и помощта на ЕС следва да може да ги подпомогне.

Нуждите от приспособяване на държавите получатели се различават значително в зависимост от значимостта на сектора на бананите за тяхната икономика, обема на износа за ЕС и способността им да се приспособяват. С допълнителни усилия някои държави могат да останат конкурентоспособни в един по-малко защитен пазар, докато други може да изберат други решения. Затова мерките следва да бъдат специфични за всяка отделна държава и да бъдат част от по-всеобхватни национални стратегии за земеделието и развитието.

2.2. Ред и условия за изпълнение

Специфичните за отделните държави стратегии ще спомогнат за приспособяването към новите пазарни условия и за насочването на предоставянето на помощта от ЕС, като се гарантира, че ПМБ са подходящи и ефективни. Всяка държава следва да изготви или, ако такава вече е налице, да актуализира своята специфична за сектора на бананите национална стратегия за приспособяване заедно със заинтересованите страни в съответствие със своите политики в областта на земеделието, околната среда и трудовата заетост като цяло, както и със стратегиите за развитие. Стратегиите следва да включват опита и резултатите от минали програми за подпомагане на сектора на бананите, ако е възможно, както и да се основават на по-задълбочено оценяване на перспективите в рамките на новите търговски споразумения. Въз основа на тези национални стратегии за приспособяване ще бъде приета многогодишна стратегия на ЕС за подпомагане, която ще бъде съгласувана с програмите за подпомагане на държавите. Стратегиите ще бъдат разгледани по-задълбочено с цел да се реши дали са необходими стратегически екологични оценки.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1: Внос в ЕС от държавите от АКТБ които са основни традиционни доставчици на банани в тонове, 1999—2008 г.

	1999 г.	2000 г.	2001 г.	2002 г.	2003 г.	2004 г.	2005 г.	2006 г.	2007 г.	2008 г.	Средно за 1999—2008 г.
Белиз	55 650	68 558	51 609	38 178	73 806	80 292	74 189	73 207	62 357	82 146	65 999
Камерун	160 638	204 978	215 455	229 913	293 091	260 056	252 912	252 702	221 821	279 530	237 110
Кабо Верде	10	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Кот д'Ивоар	192 522	200 163	216 699	210 788	202 034	208 948	183 752	221 791	189 438	216 583	204 272
Доминика	27 583	27 713	17 516	17 467	10 472	12 167	12 814	13 298	7 291	10 281	15 660
Доминиканска република	42 217	59 807	85 886	97 331	109 434	101 337	144 683	176 757	206 362	170 464	119 428
Гана	2 526	2 972	3 345	3 201	928	1 788	4 207	22 404	34 134	45 951	12 146
Гренада	621	784	591	557	448	406	0	0	0	0	341
Ямайка	51 635	40 941	42 958	40 600	41 775	28 660	11 654	31 863	18 371	40	30 850
Кения	19	10	1	3	1	0	0	0	0	1	4
Мадагаскар	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Сейнт Лусия	65 532	72 566	34 727	49 313	32 520	42 872	28 243	36 726	30 456	38 512	43 147
Сейнт Винсът и Гренадини	37 910	42 923	30 829	32 520	20 911	23 962	15 893	17 239	13 792	8 975	24 495
Суринам	39 029	34 234	28 720	6 548	0	19 387	35 258	45 119	58 788	65 812	33 290
Танзания	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Източник : Comext, Евростат, 2009 г.